

Ieskats Latvijas bāku (arī Akmeņraga) vēsturē....

Jūras ceļus uz Liepāju norāda 3 bākas: Liepājas un Akmeņraga - uz ziemeļiem, Papes - uz dienvidiem no ostas.

Akmeņraga bākas tornis uzbūvēts 1885. gadā, sagrauts 1914. - 1915. gadā, atjaunots 1920. - 1924. gada novembrī. Pirmajam Pasaules karam sākoties, visas ierīces kuģniecības nodrošināšanai un atvieglšanai, kā bāku uguni un miglas taures, tanis apgabalos, kuriem ienaidnieks varēja tuvoties, tika likvidētas, evakuētas un iznīcinātas. Latvijas robežās no priekš kara bākām ir palikušas nebeidzotās tikai Papes, Ovišu un Kolkasraga bākas, bet apgaismošanas aparāti, tāpat kā visām pārējām, noņemti, aizvesti un iznīcināti. No pārējām bākām viena daļa cieta no šā-vieniem un viena daļa pat, kā Akmeņraga, Užavas un Daugavgrīvas bākas, pilnīgi sagrautas.

Protams, šo bāku ugunu atjaunošanu kara laikā izdarīja līdzekļiem, kādi gadījās pie rokas. Tā piem. bāku laternu vietā uzstādīja kuģu lokomotīves laternas; ja arī uzstādīja bāku laternas, tad pat tik svarīgās vietās, kā Akmeņraga un Užavas bākā, tās bija par mazām, ar nepietiekošu gaismas stiprumu. Lielo bāku atjaunošana, kā Akmeņraga, Daugavgrīvas un Užavas, būtu stipri agrutinājušas valsts budžetu, ja bāku optiskos aparātus uzstādītu tādos, kādi viņi bija priekš kara. Vispārīgi bākas aparāti tiek sadalīti pēc viņu degpunkta attāluma noteiktās šķirās, pie kam no I - III šķiras aparātu degpunkta attālums ir no 920 - 500 mm, bet pārējām šķirām līdz VI - no 375 - 150 mm. Lielām bākām, skatoties pēc svarīguma, pieņemts lietot pirmās 3 šķiras aparātus, bet pārējās šķiras tikai ostas uguniem. Augšminētām bākām priekš kara bija aparāti Daugavgrīvas un Užavas - II šķiras, Akmeņraga bākai - III šķiras.

Pie mūsu bāku atjaunošanas optisko aparātu lielumu noteica ne pēc šķiras, bet pēc vajadzīgā gaismas stipruma, kuru lietojot starumetēja lēcas un aceti-lēna kvēlgaismu, varēja sasniegt ar zemākas šķiras aparātiem. Tika iegādāti un uzstādīti aparāti Daugavgrīvas bākai ar 200 mm, Akmeņraga bākai ar 150 mm un Užavas bākai ar 375 mm degpunkta attālumu. Kā redzams, visur uzstādīti mazāka tipa aparāti, bet, kā viņi tomēr savam uzdevumam piemēroti, pierāda ne tikai jūrnieku mutiskas atsauksmes, bet arī izdarītie novērojumi. Tā, piemēram, Akmeņraga uguns tiek ik dienas plkst. 12 naktī novērota no Liepājās un Užavas bākas, kuras atrodas 19 un 25,5 jūras jūdžu attālumā no Akmeņraga. Liepāja, izdarot 853 novērojumus, redzējusi Akmeņraga uguni 650 reizes, t. i., 76% un Užava pie 602 novērojumiem - 132 reizes, t. i. 21,9%.

Pie Akmeņraga bākas miglas laikā garāmejošiem kuģiem tiek doti atbildes signāli ar rokas sirēnu. Šīs sirēnas skaņā ir sadzirdama ļoti mazā attālumā un viņa uzskatāma kā pagaidu līdzeklis, kamēr Akmeņraga dabūs mehāniski dzenamu stipru miglas tauri.

"Kuģniecības gada grāmata 1925./26. gadam."

Rīga, Krišjāņa Valdemāra Jūrskolas izdevums. 90. - 97. lpp.

Akmeņraga bāka - 56°49,91' N; 21°03,43' O

Orientācijas punkts Kurzemes piekrastē un apzīmē arī Akmeņraga sēkli. Kara laikā bāka ar dzīvojamo ēku tika nopostīta, palika pāri vienīgi postaments granīta ietērpā, 6 m augstumā. Bākas atjaunošana iesākta 1920. g.. Būvei vajadzīgos ķieģeļus iegādāja no Kara ēku un būvju pārvaldes Liepājas kara ostā. Ķieģeļus, kā arī iepirkto ce-mentu un citus materiālus nogādāja pa jūru saimnieciskā kārtā. No lieliem jū-ras prāmjiem materiālus pārkrāva sekli peldošos pontonos, kuros materiālus noveda līdz jūrā uzbūvētiem steķiem, pa kuriem tad tos transportēja uz krastu līdz būvvietai.

Pēc tāmes mūrnieku darbi bez materiāliem un apmetuma aplēsti par 18.597 rbļ. Šos darbus saņēma sabiedrība "Rūpnieks" 1920. gada 28. jūnijā izsolē par 46.850 rbļ., t. i. ar 151,4% pārsniegumu, kas izskaidrojams ar darba algu straujo pieaugumu, kas turpinājās arī darbu izpildīšanas laikā, kādēļ dažiem darbiem maksa tika vēl attiecīgi paaugstināta. Materiālu trūkuma pēc darbņēmis 1920.g. pastrādāja darbu vienu daļu - izlaboja postamentu un uz-cēla bākas torni līdz 19,50 m virs zemes.

1921.gadā darbus turpināja V.Velche, kurš tos saņēma 3. jūnija izsolē par 190.000 rbļ. ar 20% pārsniegumu pret tāmes summu 157.425 rbļ.

Ar Liepājas ostas būvvaldes materiāliem darbņēmis uzcēla bākas aukšdaļu 13,60m, pagatavoja cementa kāpnes un izpildīja apmetēju darbus, turpretī galdnieku, kalēju, stiklinieku un krāsotāju darbiem materiālus deva darbņēmis.

Darbus nobeidza 1921. gada augustā.

Torņa būve izmaksāja 626.900 rbļ. jeb Ls. 12.718

Bākas lāktenis, ko piegādāja "Jul.Pintsch", ir 2,5 m caurmērā un viņa izmaksa sastāda Ls. 15.890

Bākas gaismas ierīcei lieto acetilēna kvēldiegu ar triju sektoru staru metēju optiku. Gaismas ierīci piegādāja firma "AGA" Stokholmā un tā raida 3 zibšņus 20 sekundēs. Gaismas ierīce uzstādīta 1922. gadā un tā izmaksāja Ls 40.025,25

Priekš kara gaismas ierīce deva pārmaiņus baltus un sarkanus zibšņus, kas ilga 1,5 s ar 10 s pārtraukumiem. Šķiet ierīce gājusi bojā kara laikā. Bākas vienstāva mūra dzīvojamā māja celta uz sagrautās ēkas pamatiem.

1923. gada 7. - 10. septembrī izsolē neviens nepedalījās, kas izskaidrojams ar to, ka akmeņainās piekrastes dēļ bāka no jūras grūti sasniedzama un bez tam tā ir ap 10 km attālumā no lielceļa, līdz kurienei ved slikti meža ceļi.

Bākas būvei taisītie steķi bija jānojauc, citādi jūras viļņi tos būtu noskalājuši. Sakarā ar to Jūrniecības departaments uzdeva Liepājas ostas būvvaldībai izpildīt darbus saimnieciskā kārtā. Būvei vajadzīgos materiālus iegādāja pa daļai būvvaldība, pa daļai darbņēmi, bet materiālu transports līdz darba vietai tika nodots atsevišķam darbņēmim, izņemot 8612 kg kaļķu, kurus darbņēmis piegādāja darba vietai no Nīgrandes ceļa par Ls 1341,10, jeb Ls 155,75 tonnā.

Galdnieku darbu izpildīšanai ar ostas valdes materiāliem uzaicināja vietējos galdniekus, lētākais apņēmās izpildīt šos darbus par Ls 511,20. 1924.g.24. marta izsolē mazākie darbhēmēji nosolīja būves pārējos darbus.

Būvei izlietoja daļu sagraudās bākas ķieģeļu drupu, 10.000 gabalu vecu ķieģeļu Jūrniecības departaments piegādāja pa jūru no Daugavgrīvas uz Sakas ostu, no kurienes tos aizveda pa zemesceļu uz būvvieta. Citus galvenos materiālus piegādāja pa jūru no Liepājas. Darbus nobeidza 1924. gada novembrī.

Darbu izmaksas:

no 1923./24. g. kredītiem /...../ kopā Ls 8.355,42;

no 1924./25. g. kredītiem /...../ kopā Ls 8.244,46.

Pavisam kopā Ls 16.599,88, jeb noapaļojot Ls 16.600

Akmeņrags

Apmēram 9 jūras jūdzes uz ziemeļiem no Liepājas. Šeit krasta līnija pagriežas uz NO. No šejienes akmeņains sēklis sniedzas NW virzienā 1,75 jūras jūdzes ar dziļumu 2,4 m. Šis sēklis apzīmēts ar divām O stoderēm un ugunsboju sarkanā krāsā ar zaļu uguni.

Akmeņraga bāka - (56°49,91' N ; 21°03,43' O) 35 m augsts sarkans mūra tornis.

Miglas signalizācija ar gaisa sirēnu.

Glābšanas stacija ar laivu atrodas bākas N pusē.

Piekraste tālāk līdz Pavilstostai tāda pati kā no Liepājas līdz Akmeņragam.

/Latvijas locis. Sastādījis Hidrogrāfiskās daļas priekšnieks inž.-techn. K. Purns.
Jūrniecības departamenta izdevums Rīgā 1931.g., 38 lpp./

No Bāku ugunu saraksta.

Nosaukums: Akmeņrags

Apraksts: sarkans apaļš mūra tornis.

Platums N: 56°49,91'

Garums O: 21°03,43'

Ugunu krāsa: zaļa,

Ugunu raksturs un periods sekundēs: divi zibšņi, kuriem seko viens zibsnis.

$0,3 + 2,3 + 0,3 + 8,3 + 0,3 + 8,3 = 20,0$ s.

Ugunu augstums metros: pār jūras līmeni 37,5 m, pār zemes līmeni 34,9 m.

Akmeņrags - ugunsboja

Apraksts: sarkana boja

Platums N: 56°51,6'

Garums O: 21°00,3'

Zaļa trīszibšņu uguns $0,4 + 1,2 + 0,4 + 1,2 + 0,4 + 6,4 = 10,0$ s.

Ugunu augstums metros pār jūras līmeni 3,6 m.

Bākas saredzamība pie 5m acu augstuma - 17,3 jūras jūdzes.

Ugunsbojas saredzamība pie 5m acu augstuma - 6 jūras jūdzes.

Bākas uguns stiprums Heffnera svecēs 35.000.

Ugunsbojas uguns stiprums Heffnera svecēs 48.

Piezīmes.

Miglas sirēna ar gaisa spiedienu dod miglas laikā signālus sekojošā kārtībā: skaņa 1,5 s, pārtraukums 5,0 s, skaņa 3,5 s, pārtraukums 80,0 s, atkārtojums 90,0 s.

!!! – Tekstā minētajās ģeogrāfiskajās koordinātēs, izmantoti debess pušu apzīmējumi vācu valodā : N – Nord, O - Ost
